

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Důkazní břemeno ve sporech o vrácení předaných finančních prostředků

Pro úspěch v soudním sporu bývá často určující, jaké důkazní prostředky má konkrétní účastník k dispozici na podporu svých tvrzení a jednotlivých, pro posouzení věci relevantní, skutečností. Zhodnocení prokazatelnosti nároku, ať už z pozice žalobce či žalovaného, by měl být první krok, který potenciální účastník řízení podstoupí předtím, než se rozhodne soudní řízení zahájit. Právě prokazatelnost či případná neprokazatelnost nároku totiž často hraje rozhodující roli v tom, jestli budoucí účastník řízení může být úspěšný či nikoliv.

Při tomto zhodnocení je pak nezbytné si vyřešit také otázku důkazního břemene, tedy zhodnotit, kdo z účastníků ponese nepříznivé důsledky spojené se situací, kdy určitá důležitá skutečnost nebude v řízení postavena najisto. V tomto článku se zaměříme na rozdělení důkazního břemene ve sporech, jehož účastníkem je příjemce peněžních prostředků, po němž je ze strany plátce požadováno navrácení finančních prostředků.

Lze konstatovat, že rozdělení důkazního břemene vychází z obecné premisy, že **důkazní břemeno ohledně existence určitých skutečností leží na tom z účastníků řízení, který pro sebe z existence těchto skutečností vyvozuje příznivé právní důsledky**. Tato obecná zásada je zastávána také v judikatuře Nejvyššího soudu ČR (srov. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 10. 1997, sp. zn. 2 Cdo 257/97: „Důkazní břemeno ohledně určitých skutečností leží na tom účastníku řízení, který z existence těchto skutečností vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky; jde o toho účastníka, který existenci těchto skutečností také tvrdí.“).

Dojde-li k situaci, kdy osoba A jakožto příjemce obdrží od osoby B jakožto plátce finanční prostředky, přičemž se následně osoba B začne po osobě A domáhat navrácení těchto peněz (např. z důvodu absence smlouvy, neplatnosti či zdánlivosti smlouvy či odstoupení od smlouvy apod.), důkazní břemeno bude v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu rozděleno mezi tyto potenciální účastníky řízení následujícím způsobem:

- osoba B jakožto plátce ponese důkazní břemeno ohledně uskutečnění předání finančních prostředků,
- dojde-li k prokázání této skutečnosti, **pak osoba A bude nést důkazní břemeno ohledně existence právního titulu, na základě něhož je oprávněna finanční plnění přijmout, resp. není povinna k jeho vrácení a smí si jej ponechat.**

V této souvislosti lze odkázat na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2002, sp. zn. 25 Cdo 246/2001, dle něhož: „Domáhá-li se tedy žalobce vrácení určité částky s tvrzením, že ji předal žalované, leží na něm důkazní břemeno o tomto tvrzení. Soudy obou stupňů při posuzování důvodnosti nároku žalobce na vrácení částky 50.000,- Kč vyšly ze shodného a mezi účastníky

*nesporného skutkového základu (dovolání v tomto směru závěry odvolacího soudu nenapadá), že žalobce tuto částku ze svých prostředků žalované skutečně předal. Žalobce z hlediska nároku na vrácení bezdůvodného obohacení plněním bez právního důvodu unesl důkazní břemeno, neboť prokázal předání peněz. **Bylo tedy naopak na žalované, aby prokázala existenci právního titulu, který by ji opravňoval peníze si ponechat.***

Lze předpokládat, že osoba A bude na svou obranu nejčastěji tvrdit a prokazovat uzavření smlouvy (buď ústní), která osobě A umožňuje převzít a ponechat si finanční prostředky. V takovém případě by osoba A musela prokazovat existenci a obsah dohody, která jí k tomuto opravňuje (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2003, sp. zn. 32 Odo 861/2001, dle něhož „je (...) na žalovaném, který tvrdí, že plnění přijal na základě smluvního ujednání, **aby prokázal existenci a obsah tvrzené dohody, podle níž byl oprávněn plnění přijmout, popř. podle níž není k vrácení plnění povinen**“).

Pokud se osobě A nepodaří prokázat existenci právního titulu, na základě něhož je oprávněna si obdržené finanční prostředky ponechat a v řízení nebude zjištěn ani jiný právní titul než ten, který byl osobou A tvrzen, pak zpravidla bude třeba dospět k závěru, že tento právní titul absentuje, plnění bylo přijato bez právního důvodu (či např. z právního důvodu, který odpadl) a osoba A je povinna tyto finanční prostředky vrátit.

Nepodaří-li se v řízení prokázat existenci právního titulu opravňujícího osobu A k ponechání si těchto peněžních prostředků, tedy v situaci, kdy tato pro řízení významná skutečnost zůstane v řízení neprokázána, musí jít tento stav k tíži té osoby, které ohledně této skutečnosti nesla důkazní břemeno (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne ze dne 1. 2. 2017, sp. zn. 28 Cdo 5299/2015 „**na žalovaném naopak je, aby tvrdil a prokazoval existenci právního důvodu, na základě něhož si smí převzaté prostředky ponechat. Nepříznivé procesní následky stavu nejistoty ohledně důvodnosti prokázaného pohybu aktiv jsou proto v obdobných situacích vyvozovány vůči příjemci plnění.**“)

V případě, kdy v řízení panuje objektivní nejistota ohledně existence či neexistence právního titulu opravňujícího osobu A k ponechání si finančního plnění, tedy bude zpravidla rozhodnuto v neprospěch toho, kdo měl nést ohledně této skutečnosti důkazní břemeno, avšak v řízení jej neunesl (osoby A). Za této situace lze očekávat vyhovění žaloby, již se osoba B bude domáhat vrácení finančních prostředků z titulu bezdůvodného obohacení.

S ohledem na výše vyložené lze smluvním stranám a především pak příjemci plnění doporučit, aby vždy uzavírali písemnou smlouvou, v níž si stvrdí podklad pro následnou platbu peněžních prostředků. Takové ujednání může pomoci minimalizovat riziko případného sporu vyvolaného plátcem finančního obnosu, který by se účelově domáhal vrácení zaplacených finančních prostředků s vědomím, že se příjemce platby může z důvodu absence písemné smlouvy nacházet v důkazní nouzi ohledně prokázání právního titulu opravňující jej k ponechání si obdržené platby.

Mgr. Lukáš Dořičák,
advokátní koncipient

[ARROWS advokátní kancelář, s.r.o.](#)

V Jámě 699/1
110 00 Praha 1

Tel.: +420 910 058 058
e-mail: office@arws.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Evropská unie mění pravidla plateb: více odpovědnosti, intenzivnější zpracování dat, více kontrol](#)
- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc květen 2026](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Institut zajišťovacího příkazu v daňovém řízení: podmínky vydání a obrana v odvolacím řízení](#)
- [Postavení finančního arbitra v kontextu nařízení Brusel I bis - Funkční pojetí „soudu“, osvědčení podle čl. 53 a možnost výkonu nálezu v jiných členských státech EU](#)
- [Daňová ztráta a její vliv na lhůtu pro stanovení daně](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc duben 2026](#)
- [Zaměstnanecké benefity dle ustanovení § 6 odst. 9 písm. d\) zákona o daních z příjmů v roce 2026](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)